Original Article Open Access

Child Rights Journal

2024; 6(22): 1-19

Journal Homepage: http://childrightsjournal.ir

International ThinkTank of Human Dignity

The Iranian Association of Medical Law

The Iranian Association of Child Rights

Feasibility Study of the Implementation of Article 6 of the Law on Protection of Children and Adolescents in the Welfare Organization (Case Study: Kashan County and Tehran Province)

Hamid Yamin Kashani[1]

1. Department of Law, Faculty of Law and Political Science, Allameh Tabatabaei Univercity, Tehran, Iran.

ABSTRACT

Background and Aim: In Article 6 of the Law on Protection of Children and Adolescents and its executive regulations, the legislator has foreseen duties for the Welfare Organization with the aim of realizing the implementation of these duties. In this study, the duties of this organization have been addressed from three perspectives. These directions are: 1. Analysis of legal duties; 2. Evaluation of the implementation of these duties; 3. Identifying its implementation challenges. The main goal of this study was to identify the challenges of the aforementioned organization in order to provide special solutions for them.

Method: The data for this research were collected using a descriptive and analytical method through library and field studies. The field section was gathered using observation, questionnaires and interviews. In each of the visited welfare centers, the number of individuals qualified to answer the questions was limited. Due to this limitation, interviews were conducted with selected individuals using a purposive approach. The possibility of potential bias from the interviewees also existed; thus, only information that was mutually corroborated among the interviewees was relied upon. Fifty officials from the Welfare Organization were selected. Welfare centers in Tehran Province and Kashan City were investigated. The distribution across the visited centers was such that they covered the entire Tehran Province and Kashan City. Data were collected until information saturation was achieved.

Results: The findings indicate that this organization faces serious challenges in terms of human resources, budget, location, multiplicity of tasks, inter-organizational coordination and monitoring the implementation of these tasks. The existence of a supra-organizational department such as the National Authority for Child Rights in Article 6 of the aforementioned law is essential to monitor the implementation of these tasks and carry out inter-organizational coordination.

Conclusion: Given the importance of protecting children and adolescents at risk and victims, it is necessary to take measures such as: Recruiting and employing human resources in the welfare organization, establishing an inter-organizational interaction mechanism and monitoring the proper implementation of the tasks of this organization by the National Authority for Child Rights.

Keywords: Welfare Organization; Child Rights; Victim; Article 6 of the Law on the Protection of Children and Adolescents

Corresponding Author: Hamid Yamin Kashani; **Email:** H_Yamin@atu.ac.ir

Received: January 01, 2024; **Accepted:** April 04, 2024

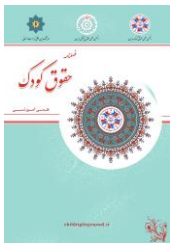
Please cite this article as:

Yamin Kashani H. Feasibility Study of the Implementation of Article 6 of the Law on Protection of Children and Adolescents in the Welfare Organization (Case Study: Kashan County and Tehran Province). Child Rights Journal. 2024; 6(22): 1-19.

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-16]

This Open Access Article Distributed under the Terms of the Creative Commons Attribution Non-Commercial License 4.0 (CC BY-NC 4.0)

مقاله پژوهشی | دسترسی آزاد

فصلنامه حقوق کودک

دوره ششم، شماره بیست‌ودوم، تابستان ۱۴۰۳، صفحات ۱۹-۱

Journal Homepage: http://childrightsjournal.ir

امکان‌سنجی اجرای ماده ۶ قانون حمایت از اطفال و نوجوانان در سازمان بهزیستی (مطالعه موردی: استان تهران و شهرستان کاشان)

حمید یمین کاشانی[۱]

۱. گروه حقوق، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران.

چکیده

زمینه و هدف: قانون‌گذار در ماده ۶ قانون حمایت از اطفال و نوجوانان و آیین‌نامه اجرایی آن، وظایفی را برای سازمان بهزیستی با هدف تحقق اجرای این وظایف پیش‌بینی نموده است. در این پژوهش، از سه منظر به وظایف این سازمان پرداخته شده است. این جهت‌ها عبارت‌اند از: ۱ـ تحلیل وظایف قانونی؛ ۲ـ ارزیابی در اجرای این وظایف؛ ۳ـ مشخص‌کردن چالش‌های اجرایی آن. هدف اصلی از این پژوهش، مشخص‌کردن چالش‌های سازمان مذکور بوده تا برای آن راهکارهای ویژه ارائه شود.

روش: داده‌های این پژوهش به روش توصیفی ـ تحلیلی با شیوه کتابخانه‌ای و میدانی جمع‌آوری شده است. بخش میدانی با ابزار مشاهده، پرسش‌نامه و مصاحبه گردآوری شده است. در هر یک از مراکز بهزیستی مراجعه‌شده افراد صالح به پاسخگویی سؤالات محدود بوده‌اند. با توجه به این محدودیت، از افراد انتخاب‌شده به صورت هدفمند مصاحبه انجام شده است. احتمال سوگیری احتمالی مصاحبه‌شوندگان نیز وجود داشت، بدین‌منظور، تنها اطلاعاتی را به آن استناد نموده شده که در بین افراد مصاحبه‌شونده به صورت مشترک تکرار شده است. تعداد ۵۰ نفر از مسئولان سازمان بهزیستی انتخاب شدند. مراکز بهزیستی در استان تهران و شهرستان کاشان مورد بررسی قرار گرفته‌اند. پراکندگی در مراکز مراجعه‌شده به صورتی است که کل استان تهران و شهرستان کاشان را پوشش دهند. داده‌ها به میزانی جمع‌آوری شد تا اشباع اطلاعاتی حاصل شود.

یافته‌ها: یافته‌ها بیانگر آن است که این سازمان در زمینه نیروی انسانی، بودجه، مکان، تعدد وظایف، هماهنگی بین سازمانی و نظارت بر اجرای این وظایف دچار چالش‌های جدی هستند. وجود یک بخش فراسازمانی مانند مرجع ملی حقوق کودک در ماده ۶ قانون مذکور، به جهت نظارت بر اجرای این وظایف و انجام هماهنگی‌های بین‌سازمانی ضروری می‌باشد.

نتیجه‌گیری: با توجه به اهمیت حمایت از کودکان و نوجوانان بزه‌دیده ضروری است اقداماتی همچون جذب و به کارگیری نیروی انسانی در سازمان بهزیستی، ایجاد سازوکار تعامل بین سازمانی و نظارت بر حسن اجرای وظایف این سازمان توسط مرجع ملی حقوق کودک انجام شود.

واژگان کلیدی: سازمان بهزیستی؛ حقوق کودک؛ بزه‌دیده؛ ماده ۶ قانون حمایت از اطفال و نوجوانان

نویسنده مسئول: حمید یمین کاشانی؛ **پست الکترونیک:** H_Yamin@atu.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۰/۱۱؛ **تاریخ پذیرش:** ۱۴۰۳/۰۱/۱۶

خواهشمند است این مقاله به روش زیر مورد استناد قرار گیرد:

Yamin Kashani H. Feasibility Study of the Implementation of Article 6 of the Law on Protection of Children and Adolescents in the Welfare Organization (Case Study: Kashan County and Tehran Province). Child Rights Journal. 2024; 6(21): 1-19.

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-16]

این مجله تابع سیاست دسترسی باز از نوع CC BY-NC 4.0 می‌باشد.

مقدمه

دولت به دلیل در اختیارداشتن ابزارهای منحصر به فرد خود، نقش مهمی در حمایت از اطفال و نوجوانان دارد. طبق اسناد منتشرشده توسط صندوق کودکان سازمان ملل متحد، یک میلیارد کودک از خدمت‌های حداقلی لازم برای رشد و بقا محروم هستند (۱)، در حالی که تمامی این محرومیت‌ها در سنینی صورت می‌گیرد که کودک باید بیشتر از دیگران از امنیت برخوردار باشد (۲). در مورد کودک بزه‌دیده، قانون‌گذار به زیان ناشی از جرم توجه داشته است. به بیان دیگر قانون‌گذار تعریف‌هانس فون‌هنتیگ (Hans von Hentig) را در مورد بزه‌دیده انتخاب نموده است (۳). ماده ۱ آیین‌نامه اجرایی ماده ۶ قانون حمایت، کودک و نوجوانی که علیه آنان جرمی ارتکاب‌یافته را بزه‌دیده دانسته است. طفل و نوجوان بزه‌دیده‌ای که مدت‌ها مغفول بوده و نادیده گرفته می‌شد، امروز موضوع دل‌نگرانی مسئولان سیاست جنایی است، همانطور که قبلاً دغدغه جرم‌شناسان بوده است (۴). این گروه به عنوان قشر آسیب‌پذیر و همچنین به دلیل ویژگی‌های سنی متمایزشان نسبت به بزرگسالان، به گونه‌ای خاص، قربانی بعضی از جرائم می‌شوند (۵).

با بررسی ضمانت اجرای سازمان‌های مذکور در قانون حمایت از اطفال و نوجوانان مشخص می‌گردد که قانون حمایت از اطفال و نوجوانان در نظر دارد اکثر ارگان‌های کشور به ویژه سازمان بهزیستی را به خدمت گیرد تا حقوق کودکان تأمین شود (۶). بر اساس بند ۳۲ رهنمودهای ریاض «جوامع باید برای کودکان و نوجوانان، انواع گسترده‌ای از تدابیر حمایتی و مردمی، از جمله مراکز پژوهشی اجتماعی، امکان‌ها و تسهیل‌های توزیعی و پاسخگویی به مشکل‌های کودکانی که در معرض خطرهای اجتماعی قرار دارند را فراهم نموده یا در صورت وجود آنان را تقویت کنند.»

مقنن تحت تأثیر آموزه‌های بزه‌دیده‌شناسی اطفال و نوجوانان با «قانون حمایت از اطفال و نوجوانان»، به حمایت‌هایی، از قبیل تبیین وضعیت مخاطره‌آمیز طفل یا نوجوان و وضع وظایفی برای دستگاه‌هایی همچون سازمان بهزیستی در راستای حمایت از اطفال و نوجوانان و بهره‌مندی از مددکار اجتماعی بهزیستی پرداخته است (۷).

سازمان بهزیستی یکی از متولیان اصلی موضوعات مرتبط با کودک و نوجوان در کشور است. در گذشته دامنه محدود اختیارات سازمان بهزیستی در زمینه خشونت علیه کودکان با انتقادهای فراوانی رو به رو بوده است (۸). با تصویب قانون حمایت این موضوع دگرگون شده است، به صورتی که طبق ماده ۳ آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت، سازمان بهزیستی مهم‌ترین سازمان دولتی است که وظیفه مداخله در خصوص وضعیت این گروه را بر عهده دارد. طبق قسمت «الف» ماده ۶ قانون حمایت، سازمان بهزیستی مکلف است ۹ وظیفه مهم را در راستای حمایت از آنان اجرا نماید. عدم اجرای وظایف مقرر در ماده ۶ قانون حمایت از سوی هر یک از کارکنان سازمان مذکور در این ماده مستوجب انفصال از خدمت‌های عمومی یا دولتی به مدت بیش از ۵ تا ۱۵ سال می‌شود.

این پژوهش بر آن است که به سؤال‌هایی همچون چالش‌های سازمان بهزیستی در اجرای وظایف موضوع ماده ۶ قانون حمایت چیست و عملکرد سازمان بهزیستی چگونه ارزیابی می‌گردد و وظایف سازمان بهزیستی چیست، پاسخ دهد. هدف از دستیابی به پرسش‌های فوق، تبیین چالش‌های سازمان مذکور و ارائه راهکارهایی به منظور حل آن‌ها می‌باشد.

بدین‌منظور ابتدا به تحلیل وظایف سازمان بهزیستی در قانون حمایت می‌پردازیم، سپس به بررسی عملکرد و در نهایت به طرح چالش‌ها پرداخته می‌شود.

این مجله تابع سیاست دسترسی باز از نوع CC BY-NC 4.0 می‌باشد.

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-16]

روش

لازم است در خصوص وظایف مطرح‌شده بررسی میدانی انجام شود تا مشخص گردد کارکنان سازمان بهزیستی به چه صورت این وظایف را اجرا می‌کنند. به جهت نمونه‌گیری از نمونه‌های در دسترس به دو سازمان بهزیستی در استان تهران و شهرستان کاشان انتخاب شد، سپس به وسیله پرسش‌نامه، مصاحبه و مشاهده، داده‌های لازم گردآوری شد. نگارنده به میزانی جمع‌آوری داده‌ها را ادامه داد تا اطلاعات جدید تکرار اطلاعات پیشین بوده و اشباع اطلاعاتی حاصل گردد.

واحد آموزش و پژوهش بهزیستی استان تهران پس از بررسی سؤال‌ها، واحد صالح پاسخگویی را امور اجتماعی و روابط عمومی تشخیص داد (نامه ارجاع‌شده به امور اجتماعی بهزیستی استان تهران به شماره ۷۱۷/۰۳۳/۶۷۴۳۱۴ و نامه ارجاع‌شده به روابط عمومی بهزیستی استان تهران به شماره ۷۱۷/۰۳/۶۷۴۳۱۱ و نامه ارجاع‌شده به حراست بهزیستی استان به شماره ۷۱۷/۰۳۳/۶۷۴۳۱۷ همگی مورخ ۱۴۰۳/۰۴/۰۲). پس از مصاحبه با رییس سازمان بهزیستی کاشان نیز این واحدها معرفی شدند (۹). نگارنده به واحد مذکور در سه سازمان بهزیستی که کل استان تهران پوشش می‌دهند، معرفی گردید. این سازمان‌ها شامل سازمان بهزیستی شمیرانات که مناطق شمال تهران را پوشش می‌دهد، سازمان بهزیستی شهر تهران که مناطق غربی و شرقی تهران را پوشش می‌دهد. همچنین سازمان بهزیستی شهر ری که مختص مناطق جنوب تهران است، پژوهش انجام گردید (نامه ارجاع‌شده از امور اجتماعی بهزیستی استان به بهزیستی شمیرانات به شماره ۷۱۷/۰۳۳/۶۷۶۳۰۵ و بهزیستی شهر تهران به شماره ۷۱۷/۰۳۳/۶۷۶۳۰۴ و بهزیستی شهر ری به شماره ۷۱۷/۰۳۳/۶۷۶۳۰۲ همگی مورخ ۱۴۰۳/۰۴/۰۶).

تعداد افراد مصاحبه‌شونده در استان تهران ۴۰ نفر می‌باشد. تعداد ۳۹ نفر شامل تمامی افرادی بوده که در مراکز مراجعه‌شده در قسمت‌های امور اجتماعی هستند. و یک نفر نیز به عنوان مسئول کل روابط عمومی بهزیستی استان مصاحبه انجام گردید. در کاشان با ۱۰ نفر از کارکنان سازمان بهزیستی مصاحبه انجام شد. از این تعداد شامل تمامی کارکنان ۸ نفره در امور اجتماعی، مسئول روابط عمومی این سازمان و ریاست سازمان مصاحبه انجام شد. به دلیل تذکر کتبی حراست بهزیستی کشور، از نام‌بردن افراد خودداری کرده و افراد شماره‌گذاری گردیده و به ذکر تاریخ، سمت و مکان مصاحبه اکتفا شده تا ارزش استناد داشته باشد (۱۰).

یافته‌ها

۱. وظایف سازمان بهزیستی: طبق قسمت «الف» ماده ۶ قانون حمایت از اطفال و نوجوانان، سازمان بهزیستی مکلف است ۹ وظیفه مهم را در راستای پیشگیری از بزه‌دیدگی و حمایت از اطفال و نوجوانان در معرض خطر و بزه‌دیده اجرا نماید. این وظایف شامل:

۱ـ شناسایی؛ ۲ـ پذیرش؛ ۳ـ حمایت؛ ۴ـ نگهداری؛ ۵ـ توانمندسازی؛ ۶ـ اعلام موضوعات به مراجع صالح؛ ۷ـ همکاری و مشارکت با تمامی دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری؛ ۸ـ اخذ و جمع‌آوری اطلاعات مربوط به وضعیت‌های مخاطره‌آمیز برای اطفال و نوجوانان؛ ۹ـ افزایش آگاهی مردم در مورد وضعیت‌های مخاطره‌آمیز اطفال و نوجوانان می‌شود.

۱-۱. شناسایی کودکان بزه‌دیده: طبق بند ۷ ماده ۱ آیین‌نامه اجرایی ماده ۶ قانون حمایت، تشخیص طفل و نوجوان در معرض خطر یا بزه‌دیده توسط مددکاران اجتماعی بهزیستی و سایر مراجع ذی‌صلاح انجام می‌شود.

این مجله تابع سیاست دسترسی باز از نوع CC BY-NC 4.0 می‌باشد.

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-16]

مطالعات انجام‌شده در این موضوع بیانگر آن است که به دلایل متفاوتی، اطفال و نوجوانان بزه‌دیده، جرائم ارتکابی علیه خودشان را گزارش نمی‌کنند و از این طریق نه‌تنها مورد حمایت پیش‌بینی‌شده قانونی قرار نمی‌گیرند، بلکه آسیب‌های مضاعفی را در قالب بزه‌دیدگی ثانویه و تکرار بزه‌دیدگی متحمل می‌شوند (۱۱).

راه‌های شناسایی از چهار طریق طبق جمع مواد ۴ و ۵ آیین‌نامه اجرایی ماده ۶ قانون حمایت صورت می‌گیرد که شامل موارد زیر می‌شود: ۱ـ مددکاران اجتماعی بهزیستی مکلفند در موارد مشاهده طفل و نوجوان بدون همراهی والدین نسبت به ثبت اطلاعات و شناسایی خانواده وی اقدام کنند؛ ۲ـ در صورت تقاضای کتبی یا شفاهی به مراکز فوریت‌های خدمت‌های اجتماعی این فرایند انجام می‌شود؛ ۳ـ توسط دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده ۶ قانون حمایت شناسایی شده و به سازمان بهزیستی معرفی شوند؛ ۴ـ افراد یا دستگاه‌ها و سازمان‌های دولتی یا غیر دولتی گزارش می‌کنند.

دستورالعمل اجرایی مرکز مداخله در بحران، شیوه‌های شناسایی را به دو دسته خود معرف و ارجاعی تقسیم می‌کند. شیوه ارجاعی نیز خود به دو دسته تقسیم می‌شود: دسته اول درون‌سازمانی که شامل: ۱ـ خط ۱۲۳؛ ۲ـ خدمت‌های اجتماعی سیار؛ ۳ـ سایر مراکز وابسته به بهزیستی و دسته دوم: برون‌سازمانی که شامل: ۱ـ مراجع قضایی؛ ۲ـ مراجع انتظامی؛ ۳ـ سایر سازمان‌ها می‌شود (۱۲).

۱-۲. پذیرش کودکان بزه‌دیده: طبق ماده ۱ آیین‌نامه اجرایی ماده ۶ قانون حمایت، پذیرش در سه مرحله تشکیل پرونده، بررسی و طبقه‌بندی موقعیت مخاطره‌آمیز و برقراری ارتباط حرفه‌ای با طفل و خانواده وی انجام می‌شود. وفق ماده ۶ آیین‌نامه اجرایی آن، سازمان بهزیستی باید از طریق مددکاران اجتماعی پس از شناسایی طفل و نوجوان بزه‌دیده، نسبت به تشکیل پرونده و ثبت مشخصات اقدام کند. مددکاران اجتماعی حق افشای این موارد را جز در موارد ذکرشده در قانون نخواهند داشت.

طبق دستورالعمل سازمان بهزیستی فرایند پذیرش در مراکز نگهداری بدین‌ترتیب انجام می‌شود: ۱ـ خدمت‌گیرنده در بدو ورود توسط مسئول پذیرش مورد مصاحبه اولیه قرار گرفته و پس از تکمیل فرم پذیرش، به واحدهای تخصصی ذی‌ربط ارجاع می‌گردد؛ ۲ـ ارزیابی اجتماعی توسط مددکار اجتماعی به منظور برآورد نیازها و میزان آسیب‌های اجتماعی وارده صورت می‌گیرد؛ ۳ـ ارزیابی روان‌شناختی توسط روان‌شناس و روان‌پزشک انجام می‌شود؛ ۴ـ ارزیابی بهداشتی و درمانی، اعمال می‌شود؛ ۵ـ ارزیابی حقوقی توسط مشاور حقوقی انجام می‌شود؛ ۶ـ ارزیابی تشخیصی توسط تیم تخصصی بعد از انجام ارزیابی‌های فوق جهت تصمیم‌گیری و بررسی راهکارها برای کمک به مراجعه صورت می‌گیرد(۱۲).

۱-۳. حمایت از کودکان بزه‌دیده: از جمله پیشگامان حمایت از کودکان و نوجوانان بزه‌دیده و در معرض خطر می‌توان به کار کمپل (Campbell) و همکاران او اشاره کرد (۱۳). منظور قانون‌گذار از حمایت، هرگونه مداخله و اقدام‌های لازم برای رفع خطر، کاهش آسیب، پیشگیری از وقوع جرم و ارائه خدمت‌های تخصصی (جبران خسارت) به طفل و نوجوان در خانواده، خانواده جایگزین یا مراکز نگهداری طبق ماده ۱ آیین‌نامه اجرایی ماده ۶ می‌باشد. جبران خسارت، یعنی پرداخت هزینه‌هایی که در پی بزه‌دیدگی حاصل شده است (۱۴). حق بزه‌دیده به بهره‌مندی از جبران در سندهای بین‌المللی و منطقه‌ای بی‌شمار و در رویه قضایی مراجع قضایی و نظارتی گوناگون شناسایی شده است. دولت‌ها متعهد هستند که هنجارهای حقوق بین‌المللیِ حقوق بشر و حقوق

این مجله تابع سیاست دسترسی باز از نوع CC BY-NC 4.0 می‌باشد.

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-16]

بشردوستانه را که در عهدنامه‌ای درج شده‌اند یا در حقوق بین‌المللی عرفی یافت می‌شوند را رعایت و اجرا کنند.

در ماده ۲۷ آیین‌نامه اجرایی ماده ۶ قانون حمایت، کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی مکلف به ارائه انواع حمایت‌ها به این گروه و یا خانواده‌های آنان حسب مورد می‌باشند. معرفی کودکان و نوجوانان به کمیته امداد امام خمینی (ره) بر عهده سازمان بهزیستی کشور است.

۱-۴. نگهداری از کودکان بزه‌دیده: منظور از نگهداری طبق بند ۱۰ آیین‌نامه اجرایی ماده ۶ قانون حمایت، مراقبت از طفل و نوجوان در معرض خطر یا بزه‌دیده در خانواده، خانواده جایگزین یا مراکز نگهداری می‌باشد.

مصادیق موارد نگهداری از این گروه وفق ماده ۱۳ آیین‌نامه مذکور، حسب دستور مقام قضایی و زیر نظر مددکار اجتماعی در سازمان بهزیستی نگهداری می‌شوند و موارد آن شامل: ۱ـ بی‌سرپرستی یا بدسرپرستی طفل و نوجوان؛ ۲ـ عدم دسترسی به والدین و سرپرست قانونی؛ ۳ـ زندانی‌بودن والدین و سرپرست قانونی؛ ۴ـ ناتوانی والدین و سرپرست قانونی در نگهداری از طفل و نوجوان با تشخیص گروه تخصصی؛ ۵ـ وجود وضعیت‌های مخاطره‌آمیز در خانواده؛ ۶ـ بی‌توجهی و سهل‌انگاری نسبت به طفل و نوجوان یا طرد وی توسط خانواده می‌باشد.

سازمان بهزیستی باید توجه کند که بایستی اولویت، حفظ طفل و نوجوان در کانون خانواده باشد، مگر در شرایط اضطراری و به حکم مقام قضایی امکان آن وجود دارد. این مطلب در ماده ۲ و ۱۰ آیین‌نامه اجرایی مذکور آمده که مطابق با ماده ۹ کنوانسیون حقوق کودک می‌باشد.

۱-۵. توانمندسازی کودکان بزه‌دیده: توانمندسازی به معنای مجموعه خدمت‌هایی است که با هدف رشد و تکامل همه‌جانبه، تحقق زندگی شایسته با حداقل وابستگی به منابع حمایتی و ارتقای توانایی‌ها و مهارت‌های آموزشی، اجتماعی و حرفه‌آموزی به طفل و نوجوان و خانواده وی طبق بند ۱۱ ماده ۱ آیین‌نامه مذکور ارائه می‌شود. این تعریف در دستورالعمل تخصصی سازمان بهزیستی نیز بیان شده است (۱۵). در مورد کودکانی که به علت فقر مجبور به کارکردن در خیابان هستند، از طریق حمایت از خانواده و فراهم‌کردن زمینه توانمندسازی آنان از حضورشان در خیابان باید جلوگیری کرد که این امر منوط به حمایت‌های منطقی دولت خواهد بود (۱۶).

از مهم‌ترین مصادیق توانمندسازی سازمان بهزیستی این است که مدیر مرکز نگهداری مکلف شده است شرایط و امکانات تحصیل، اجرای برنامه‌های تربیتی، از جمله آموزش‌های خود مراقبتی و مهارت‌های ارتباطی، آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، آموزش سواد رسانه‌ای و فضای مجازی متناسب با نیازها، علایق و استعدادهای آنان را در راستای ماده ۲۲ آیین‌نامه مذکور فراهم آورد.

۱-۶. اعلام موضوعات اطفال و نوجوانان بزه‌دیده به مراجع صالح: منظور از واژه (موضوعات) که در ماده ۶ قانون حمایت ذکر شده است، می‌توان این‌گونه برداشت نمود که این موضوعات شامل موارد زیر می‌شود: ۱ـ وجود قراین دال بر وقوع جرم علیه طفل و نوجوان طبق ماده ۱۲ آیین‌نامه مذکور؛ ۲ـ وجود اتهام علیه کودک و نوجوانی که در سازمان بهزیستی نگهداری می‌شود.

در مواردی که ضرورت وجود دارد طفل یا نوجوان در سازمان بهزیستی نگهداری شود و اخذ دستور مقام قضایی امکان‌پذیر نباشد، مددکار اجتماعی طفل یا نوجوان را از محیط خطر دور کرده و به مراکز نگهداری تحت نظارت سازمان بهزیستی منتقل می‌کند. مددکار باید شرح موضوع و ضرورت مداخله را ظرف ۱۲ ساعت به اطلاع دادستان وفق تبصره ماده ۶ آیین‌نامه مذکور برساند.

این مجله تابع سیاست دسترسی باز از نوع CC BY-NC 4.0 می‌باشد.

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-16]

سازمان بهزیستی باید طبق ماده ۲۰ آیین‌نامه مذکور، در صورت وجود آثار ضرب و جرح و صدمه‌های جدی، در صورت عدم اقدام قبلی، به صورت فوری و کتبی جهت پیگیری به مراجع قضایی اعلام کند.

۱-۷. همکاری با دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری: منظور از دستگاه‌های اجرایی در ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۰۸/۰۷ ذکر شده است.

مصادیق این همکاری می‌تواند در قالب شناسایی، پذیرش، حمایت، نگهداری و توانمندسازی آنان طبق ماده ۳ آیین‌نامه مذکور باشد. یکی از راه‌های اصلی شناسایی این گروه توسط سازمان بهزیستی می‌باشد. نمونه دیگر در این زمینه تحصیل آنان در سازمان بهزیستی باید با همکاری وزارت آموزش و پرورش که از ماده ۲۳ آیین‌نامه مذکور استنباط می‌گردد. وزارت ورزش و جوانان وفق ماده ۲۵ آیین‌نامه اجرایی مذکور مکلف شده نسبت به تجهیز مراکز نگهداری بهزیستی به امکان‌های ورزشی اقدام کند.

سازمان پزشکی قانونی مکلف شده آزمایش‌ها، معاینه‌های پزشکی و بالینی طفل و نوجوان معرفی‌شده از سوی سازمان بهزیستی را طبق ماده ۲۶ آیین‌نامه مذکور به صورت رایگان، خارج از نوبت و با رعایت الزامات دوستدار کودک انجام دهد. اصول عالی انسانی ایجاب می‌کنند در صورتی که حتی خود بزه‌دیده مقصر باشد، نیازهای اولیه درمانی بزه‌دیده در اسرع وقت مرتفع گردند (۱۷).

۱-۸. جمع‌آوری اطلاعات مربوط به وضعیت‌های مخاطره آمیز کودکان: مددکاران اجتماعی طبق ماده ۸ آیین‌نامه اجرایی مذکور می‌توانند در صورت وجود ضرورت جهت جمع‌آوری اطلاعات وارد محل سکونت، کار و تحصیل طفل و نوجوان شوند. در این مرحله ابتدا باید از والدین و مدیر ذی‌ربط اجازه گرفته شود و اگر اجازه حاصل نشد، با دستور مقام قضایی وارد شوند. در صورت ضرورت مداخله فوری، رأساً وارد محل‌های مذکور شده و گزارش را پس از آن به مرجع قضایی اعلام کنند. در این راستا یکی از وظایف اورژانس اجتماعی نیز نیازسنجی مناطق آسیب‌خیز شناسایی به استناد فرم‌های تکمیل‌شده از مراجعین و ساکنان آن منطقه می‌باشد (۱۸).

۱-۹. افزایش آگاهی مردم در مورد کودکان: منظور از این اقدام، تولید برنامه‌هایی با محتوای تشریح وضعیت‌های مخاطره‌آمیز و بزه‌دیدگی برای اطفال و نوجوانان و خانواده آنان است. این وظیفه بر عهده اورژانس اجتماعی می‌باشد. کارکنان این واحد اقداماتی، از قبیل اطلاع‌رسانی راجع به برنامه‌ها و فعالیت‌های سازمان، نصب پوستر و توزیع جزوهای آموزشی راجع به آسیب‌های اجتماعی و مهارت‌های مقابله‌ای انجام می‌دهند (۱۸). روابط عمومی سازمان بهزیستی نیز باید برنامه‌هایی جهت افزایش آگاهی مردم در خصوص اطفال و نوجوانان در معرض خطر و بزه‌دیده در رسانه‌ها، خصوصاً در فضای مجازی انجام دهد. طبق ماده ۴۸ آیین‌نامه اجرایی مذکور، صدا و سیما باید پخش برنامه‌های تولیدشده توسط بهزیستی را تسهیل کند.

۲. ارزیابی عملکرد سازمان بهزیستی: با توجه به اینکه وظایف قانونی سازمان بهزیستی وفق ماده ۶ قانون حمایت از اطفال و نوجوانان و آیین‌نامه اجرایی آن در قسمت قبل مطرح گردید، اکنون لازم است در خصوص وظایف مطرح‌شده بررسی میدانی انجام شود تا مشخص گردد کارکنان سازمان بهزیستی به چه صورت این وظایف را اجرا می‌کنند، بدین‌جهت به دو سازمان بهزیستی در استان تهران و شهرستان کاشان را انتخاب و داده‌های لازم گردآوری شد.

۲-۱. عملکرد بهزیستی در خصوص وظیفه شناسایی: در شهرستان کاشان از تنها مرکز اوژانس اجتماعی و در

این مجله تابع سیاست دسترسی باز از نوع CC BY-NC 4.0 می‌باشد.

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-16]

استان تهران به مراکز اورژانس اجتماعی نواب صفوی، ارشاد و دولت‌آباد که کلیه مناطق تهران را پوشش می‌دهد، مراجعه شد. این فرایند به صورت عملی در سازمان بهزیستی عمدتاً از طرق زیر صورت می‌گیرد: ۱ـ گزارش‌های مردمی که شامل اقوام یا همسایگان کودک و نوجوان به خط ۱۲۳؛ ۲ـ کودکان و نوجوانان خود معرف که به سازمان بهزیستی مراجعه می‌کنند؛ ۳ـ ارجاع‌دهی از طریق نهادهایی مانند مدارس، بیمارستان، مراجع قضایی و... (۲۲-۱۹). موارد مطرح‌شده در دستورالعمل تخصصی سازمان بهزیستی نیز قید شده است (۱۵). واحد اورژانس اجتماعی سازمان، عهده‌دار اصلی اجرای این وظیفه می‌باشد (۲۳). سازمان بهزیستی کشور در راستای این وظیفه بودجه خاصی را برای اورژانس اجتماعی سالیانه در نظر می‌گیرد.

یکی از مسائلی که در مورد وظیفه مذکور در بند اول ماده ۶ قانون حمایت از اطفال و نوجوانان مطرح شده، همکاری دهیاری و شهرداری و نیروی انتظامی در مورد این وظیفه شناسایی است، تمامی افرادی که مورد مصاحبه قرار گرفتند، این مورد را تأیید کردند که این همکاری به صورت مؤثر صورت می‌گیرد (۲۱).

۲-۲. عملکرد بهزیستی در خصوص وظیفه پذیرش:

طبق بررسی‌های میدانی، کارکنان سازمان بهزیستی در خصوص این وظیفه آشنایی کاملی نداشته و رویه واحدی در این زمینه ملاحظه نگردید. بیشتر مسئولان سازمان بهزیستی قسمت سؤالات مرتبط با پذیرش پرسش‌نامه را خالی گذاشته‌اند. دلیل اصلی آن ضعف سازمانی در زمینه آموزش کارکنان می‌باشد. در زمانی که وظیفه پذیرش را قانون تبیین کرده و ضمن آن آیین‌نامه و دستورالعمل‌های درون‌سازمانی در قسمت‌های مراجعه‌شده به صورت مکتوب‌شده وجود دارد، بنابراین عدم اطلاع ناشی از آن به خاطر عدم وجود آموزش کافی درون‌سازمانی می‌باشد. فرایند پذیرش به صورت عملی این‌گونه انجام می‌شود که بعد از شناسایی طفل و نوجوان در معرض خطر و بزه‌دیده، فرم‌هایی مخصوص مددکاران اجتماعی تکمیل می‌شود. در این فرم‌ها اطلاعات اولیه طفل و نوجوانان اخذ شده و در نهایت با توجه به تعیین علت خطر و بزه‌دیدگی توسط کارشناس مربوطه، راهکار و اقدام‌های لازم پیش‌بینی شده و حسب مورد به واحدهای دیگر سازمان بهزیستی ارجاع می‌شود (۲۴).

۲-۳. عملکرد بهزیستی در خصوص وظیفه حمایت:

تیم سیار ۱۲۳، چنانچه با کودک و نوجوانی در شرایط خطرناک مواجه شود یا کارکنان اورژانس اجتماعی از طریق تلفن موقعیت مخاطره‌آمیز را تشخیص دهند، با انجام مشاوره، این خدمت را به صورت رایگان انجام می‌دهند. مورد دیگر، انجام مداخله‌های مددکاری است که توسط مددکاران سازمان بهزیستی انجام می‌شود (۲۰).

سایر حمایت‌هایی که بهزیستی از آنان انجام می‌دهد عبارتند از: ۱ـ تأمین نیازهای اساسی شامل پوشاک، خوراک و مسکن (مراکز نگهداری و تأمین هزینه‌های مسکن)؛ ۲ـ حمایت‌های تحصیلی (تهیه وسایل، کتب و هزینه‌های تحصیلی)؛ ۳ـ حمایت‌های شغلی (پیداکردن شغل برای نوجوان متناسب با استعدادهای او و پرداخت وام)؛ ۴ـ حمایت‌های درمانی (معرفی به مراکز درمانی و انجام رایگان کلیه مراحل درمان)؛ ۵ـ حمایت‌های قانونی (معرفی به کانون وکلا و دفاتر حمایت حقوقی برای انجام اقدامات قانونی)؛ ۶ـ آموزش‌های مهارت‌های اساسی زندگی (آموزش‌هایی از قبیل قدرت حل مسأله و کنترل هیجان) (۲۶-۲۵).

۲-۴. عملکرد بهزیستی در خصوص وظیفه نگهداری:

این وظیفه بر عهده امور اجتماعی سازمان است و اجرای آن از طریق دفتر توانمندسازی کودکان انجام می‌شود. در

این مجله تابع سیاست دسترسی باز از نوع CC BY-NC 4.0 می‌باشد.

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-16]

صورتی که والدین صلاحیت نگهداری از کودک و نوجوان را نداشته باشند، بعد از اثبات عدم صلاحیت والدین توسط مقام قضایی، به خانه‌های کودک و نوجوان فرستاده می‌شوند.

این خانه‌ها به صورت هیأت امنایی و تحت نظارت سازمان بهزیستی اداره می‌شوند. به چهار مرکز نگهداری که شامل سرای نور (به صورت خصوصی اداره می‌شود و تحت نظارت سازمان بهزیستی بوده و مخصوص دو گروه کودکان پسر ۷ تا ۱۲ و ۱۳ تا ۱۸ سال معتاد است)، همچنین به مراکز دولتی مانند شهید فیاض‌بخش تهران (مختص پسران ۱۲ تا ۱۸ سال) و مرکز نگهداری قدوسی تهران (مخصوص پسران ۷ تا ۱۲ سال) و مرکز نگهداری کودکان کار و خیابان بعثت (۷ تا ۱۲ سال) مراجعه شد.

این خانه‌ها به سه دسته تقسیم می‌شوند:۱ـ شیرخوارگاه (فقط در مراکز استان‌ها وجود دارند) مخصوص مراقبت و پرورش شیرخواران و کودکان نوپا از بدو تولد تا پایان ۳ سالگی می‌باشد (۲۷)؛ ۲ـ خانه کودک و نوجوان ۷ تا ۱۲ سال؛ ۳ـ خانه کودک و نوجوان ۱۳ تا ۱۸ سال.

کودکان و نوجوانان در این خانه‌ها از طرف سازمان بهزیستی یارانه می‌گیرند و بخش عمده هزینه‌های آن‌ها از طرف خیرین تأمین می‌گردد. در این زمینه، بهزیستی تلاش می‌کند از طریق مداخله‌های مددکاری، مشکل خانواده را برطرف کرده و زمینه بازگشت کودک و نوجوان را در خانواده خود فراهم کند (۱۲).

بخش دیگر مربوط به مراکز نگهداری موقت می‌شود. این مراکز در سازمان بهزیستی مستقر هستند و در مورد گروهی است که در معرض خطر شدید و قریب‌الوقوع قرار گرفته‌اند. مددکاران سازمان بهزیستی باید این گروه را فوراً از محیط خطر دور کرده و سپس شروع به اقدام تشخیصی و حمایتی کنند. حداکثر مدت ارائه خدمت‌ها در این مراکز ۲۰ روز می‌باشد. این مدت در صورت نیاز با تأیید تیم تخصصی برای ۲۰ روز دیگر قابل تمدید می‌باشد (۱۲).

با وجود نامه موافقت بهزیستی استان تهران با شماره نامه ۲/۸۳۸۷۳۳ مورخ ۱۴۰۳/۰۴/۰۴ و معرفی نگارنده به مرکز خانه موقت خیام، لیکن واحد بهزیستی شهر تهران بلاوجه ممانعت به عمل آورد. این در حالی است که در سند شرح اهداف و وظایف سازمان بهزیستی، انجام تحقیق و پژوهش را از وظایف اصلی سازمان برشمرده است (۲۸). در نهایت، مشاهدها و داده‌های مبتنی بر پرسش‌نامه‌ها نشان‌دهنده انجام این وظیفه توسط سازمان بهزیستی است.

۲-۵. عملکرد بهزیستی در خصوص وظیفه توانمندسازی: پس از بررسی‌های میدانی، مشخص گردید که اقدام‌های سازمان بهزیستی حسب مورد شامل موارد ذیل می‌شود: ۱ـ اعطای وام‌های بلاعوض یا با بهره پایین به نوجوانان و خانواده کودکان؛ ۲ـ ایجاد اشتغال بر اساس علاقمندی نوجوان؛ در این راستا با مرکز فنی‌حرفه‌ای تفاهم‌نامه‌ای منعقد شده است و این مرکز به صورت رایگان حرفه‌های مختلف را به نوجوان آموزش می‌دهد؛ ۳ـ چنانچه نوجوان جواز کسب داشته باشد، بعد از ۱۸ سالگی به او وام اشتغال تعلق می‌گیرد؛ ۴ـ در خصوص کودکانی که در خانواده هستند، برای آن‌ها کمک‌های مالی در نظر گرفته می‌شود که از طریق پرداخت وجه به خانواده صورت می‌گیرد؛ ۵ـ چنانچه کودک و نوجوان یا خانواده او درگیر اعتیاد باشند، به کمپ‌های ترک اعتیاد معرفی شده و تا زمان پایان دوره از آنان حمایت‌های لازم انجام می‌شود؛ ۶ـ چنانچه کودک و نوجوان دچار مشکل‌های روحی و روانی باشند، توسط اورژانس اجتماعی و مددکاران روان‌شناس با برگزاری جلسه‌های مشاوره به این مشکل‌ها رسیدگی می‌شود. در نهایت، چنانچه مشکل روانی حاد باشد، به روان‌پزشک

این مجله تابع سیاست دسترسی باز از نوع CC BY-NC 4.0 می‌باشد.

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-16]

معرفی شده تا به صورت رایگان مشکل آن‌ها برطرف گردد؛ ۷ـ ایجاد مراکز کودکان کار و خیابانی در مراکز استان‌ها برای توانمندسازی این گروه تشکیل شده است. در این مراکز تلاش می‌شود که با آموزش مهارت به نوجوان و پیداکردن قیم برای کودک، از بازگشت آن‌ها به خیابان جلوگیری شود (۲۹).

۲-۶. عملکرد بهزیستی در خصوص وظیفه اعلام موضوعات به مراجع صالح: سازمان بهزیستی زمانی که جرمی علیه کودک و نوجوان رخ داده، موضوع را به دادستان گزارش می‌کند. در صورت وجود آثار ضرب و جرح، نامه‌ای به پزشکی قانونی تنظیم می‌شود. در هنگامی که استطاعت مالی وجود نداشته باشد، در نامه مذکور این مورد ذکر شده و پزشکی قانونی به صورت رایگان بررسی‌های لازم را انجام می‌دهد (۱۶). مورد دیگری از این همکاری‌ها با نیروی انتظامی و سازمان آتش‌نشانی می‌باشد. در مواردی که مددکاران اجتماعی سازمان بهزیستی نیاز به تأمین امنیت خود یا کودک و نوجوان داشته باشند، از نیروی انتظامی استفاده می‌کنند. همچنین برای ورود به منزل و مکانی که کودک و نوجوان نیاز به کمک فوری دارد، پس از دستور مقام قضایی، آتش‌نشانی اقدامات لازم مانند شکستن پنجره و ورود به مکان مورد نظر را انجام می‌دهد (۲۲-۱۹).

مورد دیگر در زمانی است که کودک با وجود والدین و سرپرست خود در معرض خطر شدید قرار دارد و باید جداسازی او از خانواده انجام شود. در این زمینه، سازمان بهزیستی در سه مرحله: ۱ـ بررسی اولیه؛ ۲ـ بازدید از منزل؛ ۳ـ اظهار نظر کارشناسی و ارائه پیشنهاد، این موارد را انجام می‌دهد.

در هر مرحله، چنانچه والدین همکاری مؤثر را انجام ندهند، مانند اجازه‌ندادن ورود به منزل به مددکاران سازمان بهزیستی، با گزارش به مقام قضایی حسب مورد این ارتباط برقرار می‌شود. واحد اورژانس اجتماعی بهزیستی به صورت مستقیم تحت نظارت دادستان می‌باشد و بیشترین ارتباط از جهت اجرای این وظیفه با اورژانس اجتماعی است.

۲-۷. عملکرد بهزیستی در خصوص وظیفه همکاری با دستگاه‌های موضوع ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری: پس از ارزیابی عملی، مشخص گردید که سازمان بهزیستی ارتباط نزدیکی با نیروی انتظامی دارد. در موارد کودک‌آزاری، نیروی انتظامی به همراه سازمان بهزیستی ورود پیدا می‌کند. همچنین برای تأمین امنیت مددکاران اجتماعی سازمان بهزیستی در زمان مراجعه حضوری در خانه طفل و نوجوان یا جداسازی کودک از خانواده، نیروی انتظامی مددکاران اجتماعی را همراهی می‌کند (۲۰). مورد دیگر، همکاری با سازمان آموزش و پرورش است. آموزش و پرورش، در زمانی که کودک و نوجوان در معرض خطر هستند، آنان را به سازمان بهزیستی معرفی می‌کند (۲۰). همچنین همکاری‌هایی که با مراجع درمانی و پزشکی قانونی صورت می‌گیرد. مورد دیگر همکاری با دستگاه قضایی و آتش‌نشانی بوده که به آن در وظیفه قبلی اشاره شد. همچنین بهزیستی با شهرداری در زمینه جمع‌آوری کودکان خیابانی، همکاری می‌کند. همکاری با کمیته امداد خمینی (ره) که کودکان و نوجوانان نیازمند حمایت‌های مالی به آنجا معرفی می‌شوند. آخرین مورد این همکاری‌ها با سازمان زندان‌ها است. در مواردی که پدر و مادر زندانی هستند و طفل و نوجوان کسی را برای نگهداری و حمایت ندارد، سازمان زندان‌ها این موارد را به سازمان بهزیستی اعلام می‌کند (۳۰).

۲-۸. عملکرد بهزیستی در خصوص وظیفه جمع‌آوری اطلاعات مربوط به وضعیت‌های مخاطره‌آمیز: آخرین وظیفه سازمان بهزیستی مطابق با قانون حمایت، اخذ و جمع‌آوری اطلاعات مربوط به موقعیت‌های مخاطره‌آمیز

این مجله تابع سیاست دسترسی باز از نوع CC BY-NC 4.0 می‌باشد.

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-16]

می‌باشد. همچنین انجام اقداماتی برای افزایش آگاهی مردم است. پس از اقدامات میدانی مشخص گردید که این وظیفه خود به دو قسمت تقسیم می‌گردد، اگرچه در قانون حمایت ظاهر ماده به صورتی است که جمع‌آوری موقعیت‌های مخاطره‌آمیز در راستای افزایش آگاهی مردم صرفا باید صورت بگیرد، اما در بررسی‌ها مشخص گردید بخشی از این اطلاعات و آمارها که توسط واحد پیشگیری سازمان بهزیستی جمع‌آوری می‌شود به فرمانداری و نهادهای امنیتی پیشگیری از جرم داده می‌شود، مثلاً منطقه‌ای در تهران به عنوان منطقه پرخطر برای خرید و فروش مواد مخدر تشخیص داده می‌شود، نقشه آن در اختیار پلیس مواد مخدر قرار می‌گیرد (۱۹، ۲۱، ۳۱- ۳۰).

۲-۹. عملکرد بهزیستی در خصوص وظیفه افزایش آگاهی مردم: مسئولیت این وظیفه با روابط عمومی سازمان بهزیستی می‌باشد. در راستای این وظیفه، این واحد اقدام به همکاری با رادیو و تلویزیون می‌کند. ساخت موشن‌گرافی، اینفوگرافیک، انیمیشن و چاپ بنر در سطح شهر، از جمله مهم‌ترین اقدامات در این زمینه می‌باشد. اطلاع‌رسانی برای طرح‌هایی مانند مانا (طرح پیشگیری از آسیب نوجوانان ایرانی) یا اجرای طرحی به نام «آیا می‌دانی الان فرزندت کجاست؟» که پوسترهای آن برای آموزش و پرورش جهت اطلاع‌رسانی به والدین ارسال شد، هدف این طرح پیشگیری از اعتیاد نوجوانان بود که اینفوگرافیک‌هایی در این زمینه چاپ شده است (۳۲، ۴۲). اجرای این طرح‌ها به صورت مقطعی بوده و صرفاً در سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ به صورت محدود اجرا شده است. اجرای این طرح‌ها در مدارس باعث می‌شود کودک و نوجوان و خانواده‌های آنان از حقوق خویش آگاه شوند، البته صرف افزایش آگاهی به این گروه کافی نیست، چراکه هدف اصلی قانون‌گذار افزایش آگاهی عمومی بوده و عدم اجرای آن هدف اصلی قانون‌گذار که پیشگیری از بزه‌دیدگی می‌باشد را به دنبال نخواهد داشت. سازمان بهزیستی باید طرح‌های خود را برای اثربخشی در سطح گسترده و به صورت عمومی اجرا کند تا بتوان در خصوص تأثیرات آن، ارزیابی دقیقی انجام شود. اجرای مقطعی این طرح‌ها بر وضعیت بزه‌دیدگی این گروه اثرگذار نخواهد بود.

یکی دیگر از اقدامات اورژانس اجتماعی این است که واحدهای سیار این واحد در سطح شهر به صورت مناسبتی پوسترهایی را بین مردم پخش می‌کنند (۲۰).

۳. چالش‌های سازمان بهزیستی: ابتدا لازم به ذکر است موفقیت‌ها و نقاط قوت سازمان بهزیستی در خصوص اجرای وظایف ماده ۶ قانون حمایت از اطفال و نوجوانان متعدد بوده است. پس از مشاهدات میدانی، نگارنده تصدیق می‌کند اکثریت کارکنان سازمان بهزیستی با توجه به دغدغه‌مندی شخصی خود در حوزه کودک و نوجوانان با وجود محدودیت‌های مادی و غیر مادی تمام تلاش خود را در جهت حمایت از کودکان و نوجوانان انجام می‌دهند. این امر نشان می‌دهد سازمان بهزیستی افراد علاقمند در حوزه کودک و نوجوان را انتخاب می‌کند.

۳-۱. چالش‌ها در خصوص شناسایی: مهم‌ترین چالش سازمان بهزیستی کمبود نیروی انسانی در بخش اورژانس اجتماعی می‌باشد. این نیاز در اورژانس اجتماعی کاشان و سه مرکز مذکور اورژانس اجتماعی تهران مشترک بوده است. تعدد وظایف و مشخص‌نبودن حدود آن در اورژانس اجتماعی یک چالش برای این واحد می‌باشد (۱۶، ۲۰، ۳۳). در همین راستا دفتر امور آسیب‌دیدگان اجتماعی از سال ۱۳۸۳ اقدام به راه‌اندازی خط تلفن اورژانس اجتماعی (۱۲۳) نموده که در ابتدا صرفاً برای انجام مداخله‌ها برای موارد کودک‌آزاری آغاز به کار کرد (۳۴). در سال‌های اخیر، گروه‌های هدف اورژانس اجتماعی از

این مجله تابع سیاست دسترسی باز از نوع CC BY-NC 4.0 می‌باشد.

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-16]

یک گروه به یازده گروه افزایش پیدا کرده است (۱۸). این در حالی است که امکانات سازمان بهزیستی به میزان جمعیت مورد هدف افزایش پیدا نکرده است.

در نتیجه، این واحد در انجام هدف ابتدایی خود، یعنی کودکان و نوجوانان در معرض خطر یا بزه‌دیده، باز می‌ماند. از طرف دیگر به دلیل عدم برنامه‌ریزی و افزایش تعداد مهاجرین که یکی از کانون‌های مهم آسیب‌زا و آسیب‌پذیری می‌باشد (۳۱). وجود جمعیت انبوه کودکان و نوجوانان در معرض خطر اتباع باعث شده تا مسئولین بیان کنند که ۸۵ درصد از کودکان خیابان در تهران از کودکان اتباع هستند (۳۵).

چالش دوم، مرتبط با موانع همکاری بین سازمانی و اجتماعی می‌باشد. عدم همکاری مدارس و مهد کودک‌ها با سازمان بهزیستی است. دلیل این عدم همکاری، نگرانی مدیران این مراکز بوده که آموزش‌های جنسی را کودکان در خانه مطرح کنند، چراکه والدین نسبت به این آموزش‌ها اعتراض می‌کنند.

سومین چالش در زمینه موارد مرتبط با امور اجتماعی این است که فرایند شناسایی اطفال و نوجوانان در معرض خطر و بزه‌دیده در مناطق اعیان‌نشین دشوار است. کودکان و نوجوانان این مناطق به خاطر تمکن مالی بالا، روحیه‌ای حساس و آسیب‌پذیر داشته و با کوچک‌ترین فشاری دچار آسیب‌های روحی می‌شوند. برخی از والدین با توجه به تمکن مالی که دارند سعی در مخفی‌کردن آسیب‌ها دارند، در صورتی که در مناطق جنوب شهر آسیب بیشتر جنبه فیزیکی داشته و اغلب شدید هستند (۱۶، ۲۰، ۲۳). به عنوان نمونه در داده حاصل از پرسش‌نامه از رییس مرکز اورژانس اجتماعی شهید ارشاد بیان شده است که در مأموریت اخیر ایشان به یکی از خانه مجلل در منطقه زعفرانیه تهران نوجوانی اقدام به خودکشی کرده بود. پس از بررسی روان‌شناسی مشخص گردیده است که ریشه این اقدام صرفاً به یک تنش موقت بین والدین باز می‌گردد. این در حالی است که در مناطق جنوبی تهران تا زمانی که آسیب بسیار شدید نباشد، کودک و خانواده ایشان واکنش نشان نمی‌دهند (۱۶).

۳-۲. چالش‌ها در خصوص پذیرش: یکی از چالش‌های تقنینی که مطرح می‌شود، این است که ماده ۴ آیین‌نامه اجرایی ماده ۶ قانون حمایت دارای ابهام می‌باشد. در این ماده بیان شده که مددکاران اجتماعی بهزیستی در موارد مشاهده طفل و نوجوان بدون همراهی والدین، اولیا و سرپرست قانونی در وضعیت‌های مخاطره‌آمیز اقدامات لازم جهت ثبت اطلاعات و شناسایی خانواده و به طور کلی فرایند پذیرش را انجام دهند. در این ماده قید بدون همراهی والدین آمده است، این در حالی است که این قید ضرورتی برای وجود آن در این ماده ملاحظه نمی‌شود؛ بسیاری از والدین هستند که کودک و نوجوان را، به دلیل سهل‌انگاری یا سوءاستفاده با همراهی خود وارد موقعیت‌های مخاطره‌آمیز می‌کنند. چنانچه متن ماده را بپذیریم باید بگوییم که اگر از ماده مفهوم مخالف گرفته شود، این‌گونه است که در این موارد دیگر تکلیفی متوجه مددکاران نمی‌باشد. ماده باید اصلاح شود و تا قبل از اصلاح آن به استناد اصل رعایت منافع عالیه کودک و نوجوان، ماده مذکور مفهوم مخالف نداشته باشد. بنابراین مددکاران بهزیستی در مواردی که کودک و نوجوان با همراهی یا بدون همراهی والدین، اولیا و سرپرست قانونی، در وضعیت مخاطره‌آمیز قرار می‌گیرند، موظف هستند اقدامات لازم را جهت پذیرش او انجام دهند.

چالش دیگر این است که مردم و سایر سازمان‌های دولتی محدوده وظایف اورژانس اجتماعی را نمی‌شناسند. به خاطر عدم اطلاع، مواردی که مرتبط با سازمان بهزیستی نمی‌شود را ارجاع می‌دهند و این باعث می‌شود روزانه وقت زیادی از مددکاران در جهت تشخیص و معرفی افراد

این مجله تابع سیاست دسترسی باز از نوع CC BY-NC 4.0 می‌باشد.

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-16]

به مراجع صالح صرف شود. اقناع‌سازی سایر سازمان‌ها و ارگان‌ها برای هدایت فرد معرفی‌شده به مرجع صالح ضروری است (۲۰-۱۹). آخرین چالشی که در این زمینه وجود دارد، عدم وجود همکاری طفل و نوجوان در معرض خطر و بزه‌دیده در دادن اطلاعات یا اغراق در وضعیت خود می‌باشد (۲۱)، در این زمینه لازم است مددکاران اجتماعی به وسیله برقراری ارتباط حرفه‌ای با طفل و نوجوانان سعی کنند اطلاعات لازم را کسب کنند.

۳-۳. چالش‌ها در خصوص حمایت: مهم‌ترین چالش در این زمینه کمبود اعتبار می‌باشد. مبالغ بسیار کم پرداختی به کودکان و نوجوانان نیازمند، تکافوی نیازهای آن‌ها را ندارد. شرط پرداخت این مبالغ محدود هم این است که فرد و خانواده آنان تحت پوشش کمیته امداد خمینی (ره)، تأمین اجتماعی و بازنشستگان لشکری و کشوری نباشند (۲۰). یکی از علل این مسأله وجود تعداد زیاد اتباع نیازمند حمایت می‌باشد. سکونت بیشتر این کودکان در کشور غیر رسمی و غیر قانونی است، اما به دلیل کودک‌بودن، به آن‌ها خدمت‌رسانی انجام می‌شود (۳۶)؛ دلیل دوم آن این است که میزان تورم سالیانه در کشور بالا بوده که باعث کاهش ارزش مبالغ پرداختی می‌شود؛ دلیل سوم به این موضوع بازمی‌گردد که قسمتی از درآمدهای سازمان بهزیستی از طرف خیرین تأمین می‌شود با گسترش فقر در جامعه بسیاری از افراد توان کمک‌کردن به این سازمان را همچون گذشته ندارند (۲۱-۱۹)؛ دلیل چهارم این است که دولت توان پرداخت به سازمان بهزیستی را ندارد، این در حالی است که طبق ماده ۵۴ آیین‌نامه اجرایی ماده ۶ قانون حمایت، دولت و سازمان برنامه و بودجه موظف شده‌اند تا جهت حمایت از اطفال و نوجوانان و اجرای ماده ۶ قانون مذکور ردیف بوجه مشخصی را برای سازمان بهزیستی در نظر بگیرد، امری که طبق داده‌های حاصل از پرسش‌نامه‌ها تاکنون از سوی آنان بودجه اختصاصی برای اجرای این وظایف در نظر نگرفته شده است.

یکی دیگر از چالش‌های مهم در این زمینه عدم توجه قضات به نظرهای کارشناسی سازمان بهزیستی است (۱۹). این در حالی است که قضات باید در راستای تصمیم‌گیری‌های حساس و تخصصی از کارشناس استفاده کنند. حال که مورد کودک و نوجوان در معرض خطر و بزه‌دیده می‌باشد، اظهار نظر در مورد او نیازمند بررسی چندجانبه ابعاد زندگی‌اش می‌باشد. قاضی با توجه به وظایف و حجم کاری که دارد، فرصت بررسی تمام ابعاد زندگی کودک و نوجوان را ندارد. باید اگر نظر کارشناس را قبول ندارد، طبق اصل ۱۶۶ قانون اساسی باید به صورت مستدل در رأی خود به آن اشاره کرده و آن را رد کند تا دادگاه تجدید نظر چنانچه این رأی را به صلاح کودک و نوجوان تشخیص نداد، آن را اعمال نکند.

۳-۴. چالش‌ها در خصوص نگهداری: مهم‌ترین مشکل نبود فضای فیزیکی است. به عنوان نمونه، در مشاهده‌های میدانی نگارنده نبود فضای کافی برای نگهداری موقت کودکان و نوجوانان در بهزیستی کاشان مشاهده شد. به صورتی که وقتی قرار است دو جنس مخالف تحت نگهداری موقت قرار گیرند، باید یکی از آن‌ها صبر کند تا دیگری ترخیص شود. همچنین این فضای محدود هم بسیار دلگیر و نامناسب می‌باشد. برخی از ناظران در این زمینه می‌گویند مکان‌های نگهداری سازمان بهزیستی مانند زندان می‌باشد (۳۷). اکنون در سازمان بهزیستی شرایطی وجود دارد که فرایند جداسازی کودکان و نوجوانان از والدین صورت گرفته، اما به دلیل کمبود فضای فیزیکی مجبور هستند مجدد آنان را به خانه بازگردانند، در حالی که هنوز بسترسازی مناسبی در خانه وجود ندارد (۲۱). یکی دیگر از این چالش‌ها نبود برخی از مراکز نگهداری مثل شیرخوارگاه‌ها در شهرستان‌ها

این مجله تابع سیاست دسترسی باز از نوع CC BY-NC 4.0 می‌باشد.

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-16]

می‌باشد. در این موارد، بهزیستی شهرستان کودک را به مرکز استان منتقل می‌کند، اما وسیله نقلیه برای انتقال و بودجه تأمین هزینه سفر وجود ندارد (۹). چالش مشترک در مراکز مراجعه‌شده نگهداری از کودکان و نوجوانان، فرار آنان از این مراکز می‌باشد. برخی از این مراکز مانند مرکز نگهداری فیاض بخش در خارج از شهر قرار دارد. این فرار باعث ایجاد خطرهای شدید برای آن‌ها می‌شود. دلایل این فرار بیشتر مرتبط به عدم وجود نگهبان کافی در مراکز نگهداری و وجود کودکان و نوجوانان معارض با قانون می‌باشد (۳۰، ۴۰-۳۸). وجود کودکان معارض با قانون در کنار سایر کودکان در این مراکز که طبق بند «ب» ماده ۸۸ قانون مجازات اسلامی انجام می‌شود، وجود این گروه از کودکان و نوجوانان در کنار کودکان و نوجوانان دیگر، باعث مشکل‌هایی، از جمله فراگیری رفتارهای معارض با قانون توسط آنان می‌شود (۳۸، ۴۱). آخرین چالش در این حوزه مرتبط با انجام امور پژوهشی می‌باشد. ممانعت بدون دلیل سازمان بهزیستی شهر تهران جهت بازدید از خانه موقت خیام یا اخذ تعهدات گوناگون از پژوهشگران جهت جلوگیری از انتشار برخی از مطالب یکی از چالش‌های سازمان بهزیستی می‌باشد. این موضوع در حالی است که در سند شرح اهداف و وظایف سازمان بهزیستی، انجام تحقیق و پژوهش‌های میدانی را از وظایف اصلی سازمان برشمرده است (۲۸). سازمان باید دلایل عدم تمایل خود را برای همکاری با پژوهشگرانی که به صورت رایگان در این حوزه فعال هستند، تبیین کند.

۳-۵. چالش‌ها در خصوص توانمندسازی: مهم‌ترین چالش درون‌سازمانی، کمبود نیروی انسانی و منابع مالی در جهت برگزاری کارگاه مهارتی است. بعد از برگزاری آن، نیاز به پیگیری وجود داشته تا میزان موفقیت نوجوان در آن شغل بررسی شود. در خصوص کودکان و نوجوانانی که دچار اعتیاد هستند، بعد از معرفی سازمان بهزیستی به کمپ و پس از خروج آنان، شوربختانه نیروی کافی در اختیار سازمان بهزیستی نمی‌باشد که بتواند بررسی انجام دهد تا این کودکان و نوجوانان مجدد به دنبال مصرف مواد مخدر نروند (۳۹). این موضوع از جهات گوناگونی قابل تأمل است: اول اینکه سازمان بهزیستی باید راهبردهای بلندمدتی جهت جذب و به کارگیری نیروی انسانی متخصص برای بخش‌های مختلف سازمان خود پیش‌بینی نماید؛ دوم اینکه این مطلب که در سازمان بهزیستی نیروی انسانی کافی وجود ندارد در مشاهدات میدانی از مراکز مراجعه شده نیز تأیید می‌شود، اما با وجود تعداد کم کارکنان ضروری است، مدیریت شود تا تعدادی از آنان به این موضوع به جهت اهمیت ویژه آن اختصاص پیدا کنند.

۳-۶. چالش‌ها در خصوص اعلام موضوعات به مراجع صالح: اکثر کارکنان سازمان بهزیستی کاشان و تهران معتقد هستند که این ارتباط به خوبی انجام می‌شود و چالش جدی در این زمینه وجود ندارد. با وجود آنکه کارکنان عادی اعتقاد به نبود چالش جدی دارند، اما مسئولان ارشد این سازمان برخی از چالش‌هایی را مطرح می‌کنند که دارای اهمیت ویژه می‌باشد. یکی از این موارد ارتباط متقابل نظام قضایی با بهزیستی بوده که با چالش مواجه می‌شود. این موارد شامل اجبار برخی از قضات به انجام اقدام‌های فوری و سریع که نیازمند تحقیق و زمان دارند می‌باشد. به عنوان نمونه، نصب به سرعت قیم برای طفل یکی از این مشکل‌ها است. همچنین عدم اطلاع قضات از دستورالعمل‌های سازمان بهزیستی و فشار برای انجام اقداماتی که خارج از حوزه اختیارات بهزیستی می‌باشد، نمونه‌هایی است که باعث ایجاد چالش شده است. موارد مذکور در قسمت‌های مدیریتی سازمان به دلیل اینکه مسئولیت اصلی تعاملات بین سازمانی را بر عهده دارند، ملموس‌تر احساس می‌شود (۹، ۲۰، ۳۳).

این مجله تابع سیاست دسترسی باز از نوع CC BY-NC 4.0 می‌باشد.

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-16]

۳-۷. چالش‌ها در خصوص همکاری با دستگاه‌های موضوع ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری: چالش‌هایی که در این زمینه وجود دارد، شامل: ۱ـ عدم اطلاع سایر سازمان‌ها از حدود و وظایف سازمان بهزیستی که منجر به ارجاع‌های بی‌مورد می‌شود. این مشکل باعث می‌شود روزانه وقت زیادی از کارمندان بهزیستی به این امر اختصاص یابد؛ ۲ـ زمان‌بربودن انجام همکاری‌ها، مثلاً بعد از ارتباط با آموزش و پرورش در تمامی درخواست‌ها مدت زمان طولانی طول می‌کشد تا پاسخ به بهزیستی بدهد؛ ۳ـ عدم پذیرش برخی بیماران اعصاب و روان در بیمارستان‌ها وقتی که توسط سازمان بهزیستی معرفی می‌شوند، از جمله مهم‌ترین این چالش‌ها است. به عنوان نمونه بیمارستان کارگرنژاد کاشان از پذیرش موارد معرفی شده بهزیستی همیشه خودداری می‌کند (۲۰، ۳۰، ۳۸).

۳-۸. چالش‌های بهزیستی در خصوص جمع‌آوری اطلاعات مربوط به وضعیت‌های مخاطره‌آمیز: یکی از چالش‌های موجود این است که دلیل جمع آوری اطلاعات در قانون مشخص نمی‌باشد. بسیاری از کارکنان سازمان بهزیستی از پیش‌بینی این وظیفه در قانون حمایت بی‌اطلاع هستند (۱۶، ۲۹، ۴۱). قانون‌گذار باید هدف اجرای این وظیفه را در قانون یا آیین‌نامه بیان کند. سازمان بهزیستی مسئول است در زمینه آموزش و تبیین وظایف به کارکنان خود، حتی در شرایط ابهام قانونی باید اجرای تمامی بخش‌های قانون حمایت را در قسمت‌های سازمان خود پیش‌بینی کند. در دستورالعمل‌ها و بخش‌نامه‌های سازمان این وظیفه برای کارکنان پیش‌بینی نشده است. تاریخ تصویب تمامی دستورالعمل‌ها و بخش‌نامه‌هایی که در سازمان بهزیستی وجود دارد مرتبط با قبل از تصویب قانون حمایت می‌باشد. طبق داده‌های حاصل از پرسش‌نامه‌ها، مراکز اورژانس اجتماعی و معاونت اجتماعی سازمان، این وظیفه را ضمن انجام سایر وظایف قانونی خود انجام می‌دهند.

۳-۹. چالش‌های بهزیستی در خصوص افزایش آگاهی مردم: مشکل عدم تأمین بودجه برای انتشار این آگاهی‌ها در فضای مجازی وجود دارد. با توجه به کمبود بودجه به صورت کلی در سازمان بهزیستی، اگر بودجه‌ای وارد شود، صرف مددجو می‌شود و کمتر به افزایش آگاهی‌های عمومی پرداخته می‌شود (۴۲). همچنین مشخص‌نبودن نهاد مجری این وظیفه در تهران یکی از چالش‌های مهم می‌باشد. به بیان دیگر، مسئول روابط عمومی سازمان بهزیستی استان تهران خود را صالح برای انجام این وظیفه نمی‌شناسد و معتقد است بر عهده معاونت امور اجتماعی سازمان می‌باشد. این در حالی است که سایر بخش‌های بهزیستی اجرای این وظیفه را بر عهده مسئول روابط عمومی می‌دانند (۴۳). این چالش در استان تهران باعث شده طی دو سال اخیر در راستای افزایش آگاهی‌های مردم اقدام خاصی صورت نگرفته باشد (۴۴). همچنین مطرح می‌شود که آمار بخش عمده‌ای از آسیب‌ها، نوع و میزان آن محرمانه می‌باشد، بنابراین امکان آگاهی برای مردم وجود ندارد (۴۳)، البته مواردی وجود دارد که بر چسب محرمانه برای آن لزومی ندارد و باید از طبقه‌بندی محرمانه خارج شود. این مورد نافی انجام وظایف آگاهی‌رسانی در زمینه‌های مختلف مانند حقوق کودک و نوجوان در جامعه که لزومی به ارائه آمار و بحث‌های محرمانه‌بودن را ندارد، نیست.

بحث و نتیجه‌گیری

اولین و مهم‌ترین سازمان در ماده ۶ قانون حمایت، سازمان بهزیستی می‌باشد، اگرچه وظایف پیش‌بینی‌شده قانونی برای سازمان بهزیستی در ماده ۶ این قانون را می‌توان به صورت کلی مثبت ارزیابی نمود، اما صرف

این مجله تابع سیاست دسترسی باز از نوع CC BY-NC 4.0 می‌باشد.

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-16]

وجود یک قانون خوب هیچ‌گاه منجر به نتیجه مطلوب نمی‌شود. وجود یک قانون خوب مقدمه‌ای برای تحول بوده و آن چیزی که از متن قانون مهم‌تر می‌باشد، نحوه صحیح اجرای آن می‌باشد.

در این پژوهش، استان تهران و شهرستان کاشان به عنوان دو منطقه جغرافیایی در کشور انتخاب شده و عملکرد این سازمان‌ها در این مناطق مورد بررسی قرار گرفت. مراکز مراجعه‌شده در هر سازمان به نحوی انتخاب شد که بتواند کل منطقه جغرافیایی استان و شهرستان را پوشش دهد. در هر سازمان، جمع‌آوری داده‌ها به میزانی تکرار شد که داده‌های جدید تکرار داده‌های قبلی خود بوده و به عبارت دیگر به اشباع اطلاعاتی رسیده شد. داده‌ها نشان‌دهنده این واقعیت بودند که بسیاری از چالش‌های موجود بین استان و شهرستان مشترک می‌باشند. استقرا به وسیله ارزیابی میدانی انجام‌شده، نشان‌دهنده خوبی برای نحوه اجرای این وظایف و چالش‌های این سازمان در کل کشور می‌باشد. وجود چالش‌ها منجر شده فرایند حمایت از آنان به صورت کامل صورت نگیرد. مهم‌ترین این چالش‌ها شامل موارد ذیل می‌باشد:

اول، چالش‌های مرتبط با نیروی انسانی که خود، شامل ۱ـ کمبود آموزش و عدم اطلاع از حمایت‌های پیش‌بینی‌شده قانون‌گذار در ماده ۶ قانون حمایت؛ ۲ـ در اولویت قرارنگرفتن اجرای وظایف ماده ۶ قانون مذکور؛ ۳ـ کمبود نیروی انسانی در بخش‌های مختلف سازمان می‌شود، بدین‌ترتیب لازم است تا در جهت رفع کمبود نیروی انسانی در سازمان دولت باید با استخدام افراد علاقمند و افزایش بهره‌وری کارکنان سازمان بهزیستی اقدام کند. برنامه‌هایی مانند افزایش ساعت کاری برای کارکنان با دستمزد بالاتر از سقف حقوق پایه، البته باید توجه شود که کارمندان به صورت اختیاری بتوانند از آن استفاده کنند. افزایش دستمزد کارمندان متناسب با تورم در جامعه و بهره‌گیری از توان علمی و مادی سازمان‌های مردم‌نهاد و مراکز دانشگاهی که در نهایت منجر به افزایش کیفیت کار کارمندان می‌شود.

دوم، چالش‌های مربوط به هماهنگی‌های بین‌سازمانی در بهزیستی با نهادهای قوای مجریه و قضاییه می‌باشد. ارزیابی و نظارت بر اجرای وظایف سازمان بهزیستی طبق ماده ۵۰ آیین‌نامه اجرایی ماده ۶ بر عهده مرجع ملی حقوق کودک و سایر نهادهای مرتبط است، در حالی که شوربختانه مرجع ملی حقوق کودک و سایر نهادها تاکنون نظارت‌ها و ارزیابی‌های جدی در مراکز مراجعه‌شده در این پژوهش نداشته و همچنین اقداماتی در جهت افزایش تعامل بین سازمانی که در ماده ۶ قانون مذکور برای اکثر سازمان‌ها به صورت مجزا مورد تأکید قانون‌گذار قرار گرفته، نداشته است. ضروری است با برگزاری جلسه‌ها و ایجاد یک سامانه آنلاین جهت تعامل بیشتر طراحی گردد. سازمان‌های مختلفی که با بهزیستی در ارتباط هستند باید با برگزاری جلسه با سازمان بهزیستی حدود وظایف و اختیارهای آن مطلع شوند.

سوم، چالش‌های مرتبط با منابع مادی می‌باشد، سازمان مذکور جهت اثر بخشی به جامعه هدف خود به منابع مادی حداقلی و مکان‌های فیزیکی نیاز دارد. در این راستا باید متذکر شد که اغلب چالش‌های سازمان بهزیستی با اجرای ماده ۵۴ آیین‌نامه اجرایی ماده ۶ قانون حمایت حل می‌شود. بنابراین، سازمان برنامه و بودجه باید توجه ویژه‌ای برای پرداخت اعتبارهای مورد نیاز این سازمان داشته باشد.

چهارم، چالش‌های تقنینی است. قانون‌گذار باید ابهامات قانونی در مواد ۴ آیین‌نامه اجرایی و موضوع جمع‌آوری اطلاعات قسمت «الف» ماده ۶ را روشن کند. این کمبود در حالی است که از تصویب قانون حمایت بیش از ۵ سال می‌گذرد و می‌بایست برای رفع آن اقدام نمود.

این مجله تابع سیاست دسترسی باز از نوع CC BY-NC 4.0 می‌باشد.

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-16]

ملاحظات اخلاقی

در پژوهش حاضر جنبه‌های اخلاقی مطالعه کتابخانه‌ای شامل اصالت متون، صداقت و امانتداری رعایت شده است.

تضاد منافع

نویسنده هیچ‌گونه تضاد منافع احتمالی را در رابطه با تحقیق، تألیف و انتشار این مقاله اعلام نکرده است.

تأمین مالی

نویسنده اظهار می‌نماید که هیچ‌گونه حمایت مالی برای تحقیق، تألیف و انتشار این مقاله دریافت نکرده است.

این مجله تابع سیاست دسترسی باز از نوع CC BY-NC 4.0 می‌باشد.

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-16]

References

1. UNICEF. Children's Rights and Business Principles. Online. 2023. p.10. Available from: https://www.unicef.org/iran/media/5136/file/pdf. Access Date 17 Jul, 2024.

2. Ardebili MA. Introduction to Child Victimization in Iranian Law. Edited by Beigi J. 2nd ed. Tehran: Mizan Publications; 2009. p.15-16. [Persian]

3. Lépez G, Filizola G. Victimization and Victimology. Translated by Kordalivand R, Mohammadi A. 2nd ed. Tehran: Majd Publications; 2000. p.58. [Persian]

4. Pika G. Criminology. Translated by Najafi Abranabadi AH. 6th ed. Tehran: Mizan Publications; 2021. p.59. [Persian]

5. Zakoi M. Specific Victims in the Light of Supportive Victimology. 2nd ed. Tehran: Majd Publications; 2024. p.56. [Persian]

6. Nasr Esfahani A, Ashrafi M. The Approach of the Law on the Protection of Children and Adolescents against Child Victimization. Child Rights Journal. 2023; 5(19): 47-67. [Persian]

7. Abbasi M, Mersi H, Fakhrossadati E. Protective Approach of Iranian Law to the Victimization of Children and Teenagers in Cyberspace (with Emphasis on the Law on the Protection of Children and Teenagers Approved on 2020). Child Rights Journal. 2022; 4(14): 29-48. [Persian]

8. Esfandiary T. Supportive Legal Actions of the Welfare Organization towards Children and Teenagers. Child Rights Journal. 2022; 3(12): 1-11. [Persian]

9. Interview Yamin Kashani H with Mottaqi Nejad U, (Head of the Welfare Organization of Kashan County), Kashan County Welfare; 2024/06/15. [Persian]

10. Jafari A. Methodology of Law. 3rd ed. Tehran: Ganj-e Danesh Publications; 2020. p.228. [Persian]

11. Mehra N, Mohammadi Noghizadeh M, Ashuri M, Samavati Pirouz A. Ethical mechanisms in supporting (those who suffer in silence) with the approach of reducing the black figure of crimes against children. Journal of Ethical Research. 2020; 10(3): 213-232. [Persian]

12. Executive instructions of the Crisis Intervention Center individual, family and social of the Social Emergency Center; approved on 2007/03/21. [Persian]

13. Clevenger SH, Dannavaro J, Marcum C, Higgins G. Understanding Victimology: An Action-Based Learning Approach. Translated by Raijian Asli M. 1st ed. Tehran: Negah-e Moasar Publications; 2023. p.330. [Persian]

14. Raijian Asli M. Introduction to Criminology. 4th ed. Tehran: Samt Publications; 2023. p.64. [Persian]

15. Specialized Instructions for the Child and Family Support-Education Center; approved in 2015. [Persian]

16. Interview Yamin Kashani H with number 31, (Head of Shahid Ershad Social Emergency), Zafaranieh, Tehran; 2024/07/24. [Persian]

17. Tavajohy AA. The idea of supporting victims and its place in the global scope and Iran's legislative criminal policy. Criminal Sciences (Collection of articles in honor of Professor Dr.Mohammad Ashouri). 8th ed. Tehran: Samt Publications; 2024. p.622. [Persian]

18. Executive Instructions for the Social Emergency Mobile Services; approved on 2009/10/23. [Persian]

19. Interview Yamin Kashani H with number 1, (social emergency worker), Kashan County Welfare Department; 2024/06/06. [Persian]

20. Interview Yamin Kashani H with number 2, (Head of Social Emergency Department of Kashan), Kashan County Welfare Department; 2024/06/16. [Persian]

21. Interview Yamin Kashani H with number 3, (Social Emergency Worker), Kashan County Welfare Department; 2024/06/16. [Persian]

22. Interview Yamin Kashani H with number 4, (Social Emergency Worker), Kashan County Welfare Department; 2024/06/16. [Persian]

23. Interview Yamin Kashani H with number 34, (Head of Social Emergency, Dolatabad), Dolatabad, Tehran; 2024/07/20. [Persian]

24. Interview Yamin Kashani H with number 13, (Head of Social Emergency, Navab), Navab, Tehran; 2024/07/20. [Persian]

25. Interview Yamin Kashani H with number 21, (Head of the Center for the Liberation of Afrouz Scholars). Tehran: Center for the Liberation of Afrouz Scholars; 2024/07/21. [Persian]

26. Interview Yamin Kashani H with number 28, (Social Worker, Shahid Fayyaz Bakhsh Care Center), Lavasan, Tehran; 2024/07/31. [Persian]

27. Guidelines for the establishment, management and dissolution of daycare centers for unaccompanied children, nursery section; approved on 2020/08/24. [Persian]

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-16]

این مجله تابع سیاست دسترسی باز از نوع CC BY-NC 4.0 می‌باشد.

28. Document of objectives and description of duties of the units of the National Welfare Organization (subject to the implementation of Article 34 of the Civil Service Management Law); approved in 2018.[Persian]

29. Interview Yamin Kashani H with number 5, (Head of the Social Unit), Kashan Welfare Department; 2024/06/18. [Persian]

30. Interview with Yamin Kashani H with number 30, (Social Worker, Shahid Fayyaz Bakhsh Care Center), Lavasan, Tehran; 2024/07/31. [Persian]

31. Interview with Yamin Kashani H with number 33, (Head of the Mehr Glorious Resonance Center), Mehr Glorious Resonance Center, Tehran; 2024/07/20. [Persian]

32. Interview Yamin Kashani H with number 6, (Public Relations Officer of the Welfare Organization), Kashan County Welfare; 2024/06/18. [Persian]

33. Interview Yamin Kashani H with number 32, (Head of Navab Safavi Social Emergency), Dolab Neighborhood, Tehran; 2024/07/20. [Persian]

34. Executive Instructions for the Social Emergency Hotline 123; approved on 2009/08/23. [Persian]

35. Kazemi A. Secretary of the National Authority for Child Rights. 85 percent of Tehran's street children are citizens. The date of publication of the news: 2024/07/23. Available from: https://www.isna.ir/news/1403050201347/85. Access Date Nov 19, 2025. [Persian]

36. Mohaddes H. Deputy for Social Affairs, General Welfare Department of Khorasan Razavi. 70 percent of all child laborers identified in Khorasan Razavi were foreign nationals. The date of publication of the news: 2024/07/17. Available from: https://www.isna.ir/news/1403042718054/70. Access Date Nov 19, 2025. [Persian]

37. Interview Yamin Kashani H with Kazemi A, (Secretary of the National Authority for Children's Rights), Conference Hall of the Mizan Legal Foundation, Tehran; 2023/11/14. [Persian]

38. Interview Yamin Kashani H with number 35, (Head of the Besat Daycare Center), Besat Street Daycare Center for Working Children and Tehran; 2024/07/13. [Persian]

39. Interview Yamin Kashani H with number 36, (Head of the Saray Noor Center), Saray Noor Center, Tehran; 2024/07/31. [Persian]

40. Interview Yamin Kashani H with number 37, (Maddkar Qodousi), Qodousi Conservation Center, Niavaran, Tehran; 2024/07/29[Persian].

41. Interview Yamin Kashani H with number 38, (Center Assistant), Child Care Center for Working Children and Besat Street, Tehran; 2024/07/13. [Persian]

42. Interview Yamin Kashani H with number 39, (Public Relations Officer of the Welfare Organization), Kashan Welfare; 2024/06/18. [Persian]

43. Interview Yamin Kashani H with number 40, (Public Relations Officer of Tehran Province), Tehran Provincial Welfare Department; 2023/06/25. [Persian]

44. Interview Yamin Kashani H with number 29, (Head of the Social Damages Office), Tehran Provincial Welfare Department; 2024/06/24. [Persian]

45. Yamin Kashani H. Duties of Government Organizations Towards Children and Adolescents at Risk and Victims (Subject of Article 6 of the Law on the Protection of Children and Adolescents). Tehran: Allameh Tabatabaei University; 2024. [Persian]

[Downloaded from childrightsjournal.ir on 2026-11-16]

این مجله تابع سیاست دسترسی باز از نوع CC BY-NC 4.0 می‌باشد.